

700 LET LIBUŠE

700 let obce Libuše od její první písemné zmínky slavíme právě letos! Úctyhodné a obrovsky kulaté výročí hodné uznání a oslav?

Anebo jen číslo, které není pořádně jisté?

Rok 1321 je (s tradicí a veškerou literaturou za posledních sto třicet let) spojen s představou dobytí tvrze. Ta měla být spolu s tajnou chodbou skryta v základech dnešní pošty na Libuši, domu čp. 1. Co ale prozradí pohled do písemných pramenů?

Nejstarší příběh o Libuši připomíná
detektivku a fakta halí
mlha minulosti.

MĚSTSKÁ ČÁST
PRAHA-LIBUŠ

První zdroj informace

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae je název českomoravských registů čili stručných výtažků z listin od roku 600 až do konce vlády Karla IV. První díl připravil historik Karel Jaromír Erben, obecně známý spíše jako básník, a po něm dílo pro léta 1253–1346 převzal Josef Emler, mimochodem autor vlajky Prahy (1886).

Ve 14. století, ve kterém se zastavujeme, se počet zachovaných písemných pramenů pro Čechy i Moravu postupně zvětšuje a přestává být v silách jednotlivců i týmů takový rozsah kompletně zpracovat. Sám Emler byl sice autorem hlavním, ale měl řadu spolupracovníků, třeba i z řad studentů. Jejich úkolem bylo zápisy vyhledat a přepsat, případně identifikovat a zařadit obce.

Primární zdroj informace

Co tedy spolupracovník či autor, který zpracoval zmínku právě o obci Libuši, viděl v zápise, který byl tehdy 569 let starý?

Zápis je opravdu velmi stručný: „*Item vnum pannum de Ypra datum Heinczliuo Kergliuo. Item pro expensa, cum municio Luobusch fuit expugnata, VIII sex. gr.*“ V překladu: „*Taktéž jeden kus látky z Yperu dán Heinczlinovi Kerglinovi. Taktéž pro výdaje, když tvrz libušská byla dobytá, 8 kop grošů.*“ Bližší informace k této události, podobě tvrze či obce nejsou známy.

Jistě je možné vidět v zápise pražské knihy pamětní z let 1310–1518 na straně 5: „*Lu(o)busch*“.

Je to „Luobusch“ s nadepsaným „o“! Nebo ne? Problém lze sledovat zejména v litéře (písmenu) „u“. To první je zřejmé, to druhé je při srovnání s okolním tex-

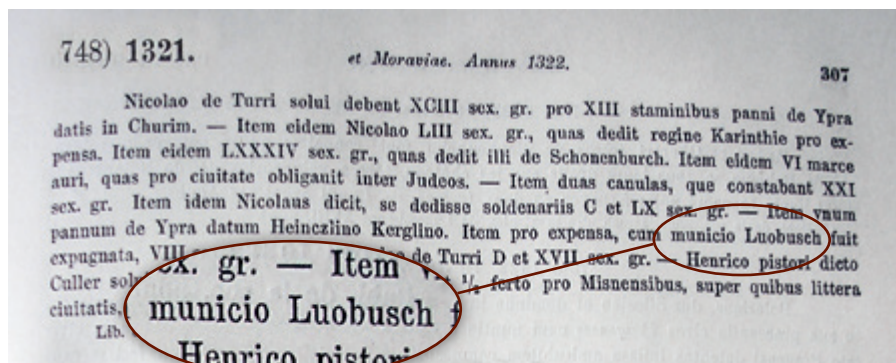
▲ *Josef Emler (1836–1899) v roce 1872 získal habilitaci na základě spisu O zbytcích desk zemských v r. 1541 pohořelých. O jejich souvislosti s Libuší viz níže.*

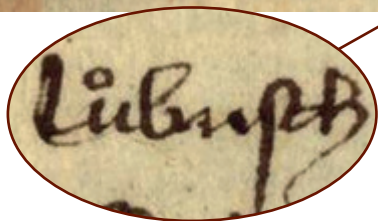
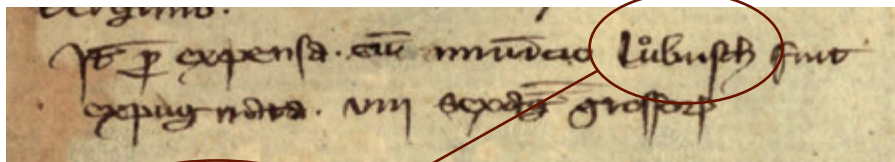
▼ *Takto vypadá edice dokumentů Josefa Emlera.*

tem a stylem rukopisu písaře poněkud zvláštní. Takto písmeno „u“ nikde jinde psáno není. Dokonce celý tah písmene ukazuje, jako kdyby se písařovi zadržlo pero – pokud ovšem neexistuje jiné vysvětlení. Není ale jasné, jaká jiná písmeno by zde mělo správně být.

Záměna možná

Přečtení zápisu jako „Libuš“ bohužel ještě stále neznamená, že zápis nenáleží jiné obci s podobným názvem. Zcela jistě víme, že dnešní Libuš u Mělníka byla dříve psána také jako „*Libiiss*“ nebo „*Libusse*“ (2. p.) a měla rovněž majitele z řad pražských měšťanů. Dokonce byla rozdělena na dvě části (majetky)

▲ AHMP. Sbíрка rukopisů. *Liber vetustissimus statutorum et aliarum memorabilium Veteris urbis Pragensis* 986. fol. 5.

a tvrz zde byla. Dodnes je známé místo dochované-
ho tvrzíště.

Podobně zaměnitelná svým názvem je od Prahy 80 km vzdálená obec Libouš. Dnes už je místo ní jen rovina poté, co byla koncem 70. let 20. století srovnána se zemí a proměněna v uhelný lom. Tvrz se v ní však nacházela. „Tvrz v sedmáctém století přestala sloužit jako panské sídlo a byla upravena k hospodářským účelům a později na sýpku.“

Obec Libouš ležela nedaleko města Chomutov a v rejstříku Desk zemských je uvedena její transkripce k roku 1545 rovněž „Libuss“.

V kontextu doby

Nejen místo, ale i datace zápisu nemusí být zcela jistá. V okolí Libuše, Přísnice a Cholupic je doložena řada venkovských statků pražských měšťanů. Tzv. libušský zápis náleží měšťanovi Mikuláši od Věže z rodu Velflovců. On i jeho příbuzní se v zápisech poměrně často vyskytují. Zápis je uváděný k roku 1321, ale v knize nejsou všechny zápisy řazeny čistě chronologicky.

„V případě dobytí Libušské tvrze mohlo jít o cokoliv. Osobně bych se hypoteticky domníval, že boje v okolí tvrze mohly souviset ještě s bouřlivými událostmi roku 1310, kdy před Prahou leželo vojsko Jana Lucemburského. Mikuláš od Věže se spolu se svými bratry v těchto bojích aktivně angažoval, tvrz mohla být dobyta a vyplněna vojskem obléhatelů za účelem získání proviantu. Až s odstupem městská rada přistoupila k vyrovnání škod a až po nástupu českého krále Jana Lucemburského došlo k zápisu této pohledávky do městské knihy a k jejímu vyřízení (zápisy jsou mřežovány). Mohlo ale jít také o ozbrojené střetnutí – vyřizování účtů mezi jednotlivými pražskými měšťanskými rodinami a klany. O tomto počínání máme z první poloviny 14. století celou řadu dokladů. Poslední možností – v tomto kontextu městských dluhů možná nejpravděpodobnější – je, že majitel tvrze (nejspíše šlechtický) napadal město a přepadal kupce, či zde mohlo dojít k jinému sporu mezi městem a ma-

▼ *Terénní pozůstatky okrouhlého tvrzíště obehnaného mělkým příkopem a valem v lužním lese při Labi. Ještě v 19. století zde byly viditelné pozůstatky zdvia.*

jítelem tvrze. Mikuláš od Věže poté (možná spolu s dalšími měšťany) poskytli městské obci půjčku k vyslání a zaopatření jedné či více hotovostí městských čtvrtí, které tvrz dobyly. Vzhledem k torzovitosti zápisu jsou ale všechny tyto domněnky pouze hypotetické.“ Úvahy PhDr. Martina Musíka, Ph.D., jsou zcela na místě. My se dále můžeme ptát i na to, zda datace opravdu patří samotné události, nebo jen jejímu zapsání. Po sedmi staletích nemusí být závěry beze všech pochybností.

Stopy po tvrzi

Stručný zápis z roku 1321 je vůbec jediný, který kdy zmínil libušskou tvrz. Tuto osamocenost nenarušuje ani Emlerova edice, neboť vychází právě z tohoto zápisu. A literatura 20. století se pak v každém jednom případě odkazuje na práce čerpající z edice.

V souvislosti s pověstnou tajnou chodbou z Libuše na Nový hrad v Kunratickém lese uvádějí autoři tehdejší hostinec v čp. 1 (dnes pošta na Libuši) a jeho sklepení jako možný základ tvrze. Budova i její podzemní prostory takový dojem vskutku vzbuzují, důkazy ale chybí.

V roce 2009 proto proběhl podrobný stavebně historický průzkum v Libušské čp. 1, který tvrz hledal. Dům je vrcholně barokní stavení a jeho nejstarší sklep vznikl jako tzv. lednice ke skladování např. piva až okolo roku 1730. Baroko na Libuši je cenným dědictvím tehdejší stavební aktivity kunratického panství a jeho vrchnosti, kam Libuš od 17. století jakožto osada náležela. Zcela však mizí jediná tradiční a známá stopa po libušské tvrzi.

▲ *Stabilní katastr – podrobná mapa z 19. století. V historických pramenech se jméno Libouše vyskytuje ve tvarech: in Libuss (1368), de Libusse (1400), de Libausse (1485), na Libaussi (1606), Libaussi (1629), Libisch (1787) nebo Liebisch (1846).*

Libuš v písemných pramenech středověku

První držitel obce je zaznamenán k roku 1367. Byl jím pražský měšťan Ješko Rotův a máme o něm hned tři zápisy. Všechny však zmiňují Libuš pouze jako zdroj poplatků. První zápis pochází ze dne 1. června 1367. Další z 12. dubna 1368 – Ješko Rotův přenáší platbu ve výši 6 kop grošů ze své vesnice „Prato“ na ves Libuš. Poslední zápis spojený s Ješkem z Libuše, jak je v něm již uveden, je datován k 3. květnu 1388. Ješko odkazuje Libuš a vše, co k ní náleží, stejně jako 100 kop grošů své ženě Kateřině („Kaczczę“).

Druhý z těchto zápisů zařazuje do svých dějin také obec Libiš. Grafická podoba názvu obce z edičních prepisů „Lybusch“ je vysvětlena jako písařská chyba. Další dva zápisy uvádějící „Libush“ a z „Libusse“.

Další držitel je připomínán okolo roku 1406. Je jím Mikuláš z Libuše, který koupil ves Šestajovice. Tento zápis pochází z pramene, který August Sedláček cituje jako Kopiář Přemyslovský. Tento pramen již byl pravděpodobně identifikován, ale zatím nemohl být ověřen.

22. března 1412 je znám spor mezi Tomášem ze Zaczu, pražským měšťanem, a Margaretou, vdovou po Mikuláši Crudenzovi, rovněž pražskému měšťanovi. V pramenu je skutečně uvedeno „dorff Libussie“.

20. prosince 1435 je zapsána pře mezi Vavřincem Drnovským a vdovou Dorotheou Tulehovou, znovu provdanou Jírovou, o plat a požitky z Libuše.

Tento zápis, ač jindy uváděn k Libuši – dle přepisu v Archivu českém –, ve skutečnosti nejspíše náleží k Libiši, která jej do svých dějin také zahrnuje. Obec Dušníky leží nedaleko Libiše a porovnání dalších zápisů, kde jsou uvedeny i jiné okolní obce, tuto domněnku podporuje. V originálu nelze ověřit, neboť tato kniha dne 8. května 1945 shořela.

O rok později, tj. 1436, vydal císař Zikmund zápis na 35 vesnic a dvorů, mezi nimi i Libuš, vedenou jako vzdálenější od Prahy (viz níže k roku 1470). Tento zápis stvrdil listem roku 1459 král Jiří z Poděbrad a Kunštátu a roku 1472 opět král Vladislav Jagellonský.

18. listopadu 1445 se zachoval zápis o při mezi Aničkou, vnučkou Mikuláše Mostského, a jejími poručíky. Tento spor měl ovšem dohru ještě o čtyři léta později. 19. července 1449. První ze zápisů lze ověřit. Příslušná kniha skutečně uvádí: „*Libuss*“. Zápis druhý byl opět obsažen v již zmiňované knize, která podlehla požáru. Zajímavá je osoba Vaňka Baštína v souvislosti se zápisem z roku 1485 (viz níže).

Roku 1454 je zmiňován Václav z Příbrami a z Libuše, kterému král Ladislav odevzdává Smíchovské chmelnice se zahradou a domem. Příslušný pramen ve svém příspěvku k jménu Václava z Příbrami skutečně uvádí: „*et de Libusse*“.

10. března 1460 odkazuje Jan Litochleb veškerý svůj majetek, jakožto i Libuš a dům na Starém Městě pražském, své dceři Margaretě.

Zde se skutečně nabízí, především v souvislosti předchozím údajem z roku 1454, otázka, jedná-li se v obou případech o ves Libuš. Například Emler v edici archivu českého, přestože zápis z roku 1460 k Libuši řadí, přepisuje název obce jako „*ve vsi Liboší*“. Do originálu se však nepodíváme, neboť i tato kniha dne 8. května 1945 shořela.

Rozsáhlejší zpráva se dochovala k datu 16. října 1470, kdy staroměstští připisují Libuš svému někdejšímu markýšskému Janovi z Radíče. Ten zapůjčil obci staroměstské na válečné výdaje a žoldnéře 315 kop grošů. Měšťané, kteří nemohli dluh splatit, zapsali Janovi v téže sumě ves Libuš: „...*s lidmi v nie bydlíjícími, s dědinami jich, s úroky, lukami, lesy, luhy, rybníkem, s řeků i se všemi a všelikými jinými poplatky, požitky a příslušnostmi k též vsi od starodávna příslušnými, i s plným panstviem, tak v cele*

a plně, jakož jest to týž Jan od nás prve v službě naší, ja v úřadě maršalstvie od drahně leth, držal do této chvíle...“

Ve výpisu přínáležících pozemků figuruje řeka. Libuš však leží na kopci a vyjma pramenících potoků zde ani v minulosti nemohl být větší vodní tok. Tento zápis se však v edici Archivu českého již ve svém počátku odkazuje na zapsání obce králem Zikmundem, jak ho uvádíme i výše k roku 1436. Zde jsou kromě obce Libuše uvedeny i blízké Hrnčíře, to však nic nemění na tom, že u řeky, totiž u Labe, leží obec Libiš. To, že jde o Libuš u Kunratic, uvádí až literatura.

V roce 1485 se před dvorský soud dostal Mikuláš Šlik, který bez příčiny Libuš v noci celou vypálil, některé lidi zajímal, bil jim klíny za nohy a ukrutně je šacoval. Odkaz na zápis z dvorských desk uložených v Národním archivu se na příslušné straně ani jejím okolí nenachází. Nejspíše jde o chybně poznamenanou citaci.

Ing. Arch. Ladislav Svoboda k tomu uvádí; Dějiny obce Libouše uvádějí tento zápis také: „*roku 1485 Václav Baštín z Libouše, kterému Mikuláš Šlik -ves vypálil a lidi zjímal a v kládu vsázal-*.“ Zatímco v předchozích poznamenáních se pro její vzdálenost od Prahy zdá nepravděpodobné, že by ji drželi pražští měšťané, v tomto případě se jedná o zápis desk dvorských, jejichž působnost je celozemská.

Mnoho publikací včetně Archivu českého uvádí zápis z 1. května 1539 jako první zmínku o rychtářích v Libuši. Smlouva, která byla podepsána v Klumíně v den svatého Filipa a Jakuba, stvrzovala vydání 40 kop grošů od libušského rychtáře Šimona jeho synovi Janovi. Jan, který pobýval v Záběhlicích, tímto obdržel svůj náležitý podíl ze statku svého otce. Podrobné prostudování příslušného pramene však ukázalo, že název obce byl mylně přečten a že jeho přepis zní jednoznačně: „*Libiiss*“. Libišské dějiny navíc jmenují rychtáře Šimona již k roku 1530.

Z uvedených písemných záznamů vyplývá, že na sebe nejen nenavazují, ale že řada z nich přínáleží k jinému místu. Definitivní závěry však činit ještě nelze.

Kde Libuš překvapivě není

Snad nejzajímavějším je zápis ze zemských desk k roku 1588 (snad 22. duben) Podrobně popisuje proběhlé šetření sporu o hranice modřanského a kunratického statku. Místo, které bylo ještě

donedávna známo jako „V soudném“, leží západně od dnešní Libuše. (Zhruba v linii meteorologická stanice – bývalá skládka – přehrada v Modřanské roklí.) Zemský komorník Jan Římský začínal ohledání místa již od „Božích muk“. Výchozím místem bude spojnice někde mezi Nemocnicí Krč a U Tří svatých u Kunratic.

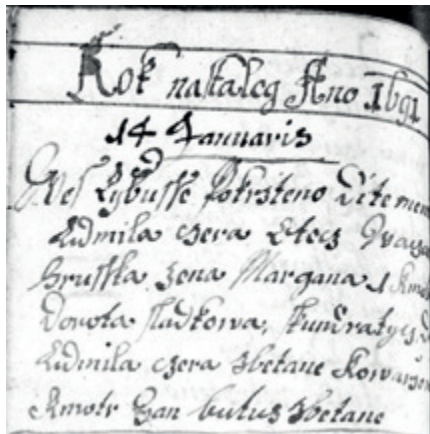
„...A odtud přiveden jsem byl k shonům před že tou cestou a tu mi týž lidé zprávu dávali, že by se tu gruntové lhotičtí s grunty k záduší Modřanskému náležejícími a s grunty Paběnickými dělití měli. Tak že obrátice se na levou stranu odtud jakoby k Cholupicím jíti měl což po pravé straně jest to, že jsou gruntové k záduší modřanskému, kteréhož pan Jan Hýzrle praví jest býti kolátorem. A tu jest odpor...“

Pokud tento vpravdě detailní popis zasadíme do mapy, nejlépe do indikační skici Stabliného katastru z roku 1841, který ještě respektuje staré hranice panství, zjistíme, že popsaná cesta nutně musela vést v blízkosti pozdější obce Libuše. Je potřeba uvést, že kompletní zápis má několik stran a uvádí všechny současné sousední obce. Totiž: Kunratice, Paběnice, Písničky, Cholupice a za nimi Točnou, Modřany a za nimi Zbraslav, Lhotku a Krč. Tohoto šetření se přitom účastnili místní lidé, obyvatelé a rychtáři z Kunratic, Písničky, Cholupic a Točné. Je tedy více než velmi nepravděpodobné, že by Libuš, pokud by skutečně existovala, nebyla poznamenána.

Alespoň jako zajímavost k tomuto zápisu můžeme dodat, že jeden ze zástupců písničských obyvatel při tomto šetření byl Matěj Hruska. Jeho jmenovec Václav Hruska držel v roce 1692 na Libuši grunt. Uvažovat zde o příbuznosti je samozřejmě čistá spekulace, ale na Libuš po jejím osazení skutečně přicházeli lidé především z okolních obcí.

V této době byly pusté i Paběnice. Přesto jsou pamatovány a zmiňovány. Objevují se ostatně i v dalších pramenech 16. století, které evidovaly majetek. Když totiž nejnicivější požár v historii Prahy v roce 1541 zničil Malou Stranu i Hradčany, přičemž se nevyhnul ani Pražskému hradu a chrámu svatého Víta, shořel rovněž archiv desk zemských. Tento předchůdce pozemkových knih pro šlechtu evidoval majetek, ale také tehdejší nařízení, dnes bychom řekli zákony.

Desky byly poté ihned obnoveny a započalo se se složitou rekonstrukcí údajů obsažených ve šlechtěných deskách. Tato rekonstrukce probíhala podle instrukce Zemského sněmu z prosince 1541 buď podle platných listin, které z dřívějších zápisů

▲ V roce 1691 se Václavu Hruškovi narodila dcera Ludmila. Jedná se o jeden z nejstarších matričních zápisů pro Libuš.

vycházely a které vlastnili jednotliví účastníci řízení zemského soudu, nebo se dopisovaly jednotlivé záznamy po paměti očitých svědků a konečně na základě individuálních přihlášek.

Podstatné ovšem je, že i k pustým Paběnicím se přihlásil vlastník a byly znovu zapsány. Libuš zapsána nebyla. Neexistující místo nemohl nikdo vlastnit.

V 16. století se pro poddané vedly urbáře, totiž seznamy jejich povinností vůči vrchnosti. Pro Písničky takové dokumenty v 16. století nalézáme a jsou velice zajímavým zdrojem poznání. Pro Libuš v příslušném archivu není založena ani složka.

Třicetiletá válka v letech 1618–1648 zpusťovala celou zemi a připravila ji až o třetinu obyvatel. Důvod pro vrchnost nechat sepsat přehled fungujících hospodářů a použít ho k výběru berně (daně). A tak berní rula z roku 1654 ukazuje stav země a jednotlivých obcí i stavení včetně těch pustých.

„Nebylo tedy v Kunraticích příjemné, když tu bylo vše pusté. Zbořený Nový hrad asi smutně hleďel do širokého okolí: před ním dávno zpustlá a zarostlá ves Paběnice, na pravo úplně shořelá Libuš, na levo v žalostném stavu Kunratic.“

Cyril Merhout, kunratický učitel a historik Malé Strany, ve své knize z roku 1912 s názvem Čtení o Novém hradě v Kunraticích správně uvádí na začátku věty „asi“. Jako vypravěč i odborník rozeznává svá sdělení a zde skutečně chybí jinde typický

▲ Ani revizitace berní ruly z roku 1678 Libuš nezná. Opět uvádí jen Kunratice, v jejichž pramenech se Libuš objevuje o deset let později.

odkaz na archivní prameny. Libuš shořelá nebyla, berní rula ji neeviduje vůbec.

Pokud víme, že spor „V Soudném“ vedli Modřanští a Kunraticí někde na úrovni dnešní meteorologické stanice, pak území pozdější Libuše přináleželo ke Kunratickému panství nejpozději v druhé polovině 16. století. Můžeme tak sledovat jeho prodeje, neboť právě ty podrobně uvádějí výčet náležejícího majetku.

„Když se panství kunratické v roce 1616 prodávalo, takto se v zemských deskách vypočítalo: „Kunratice tvrz s dvorem poplužním, štěpnice, zahrady, pustá vinice, lesy, háje, vrbiny, okraje, hony, lomy, hrad pustý slove Nový hrad, rybníky, rybníčky, mlýn korečný náchlební o dvou kolách moučných, kollatura kostelní, dvě výsadní krčmy, jedna v Kunraticích, druhá na Betáni: též pustá ves Paběnice s ornými dědinami, se stezkami svobodnými, s lesy, hory slove Paběnické i s těmi spornými.“ Je zmíněn pustý Nový hrad i ves Paběnice. Není opomenut mlýn ani obě výsadní hospody. Mluví se zde i o sporné hranici. Kdyby tedy existovala na Libuši tvrz či její pozůstatek nebo dvůr, kdyby již v této době byla v čp. 1 pozdější třetí výsadní panská hospoda, pak by jistě toto bylo poznamenáno.

V roce 1687 Jan František Čabelický ze Soutic v Kunraticích: „...přestavěl starou tvrz v nynější zámeček a zakoupil ještě Libuš, kterouž připojil k panství.“ (MERHOUT, Cyril: Čtení o Novém hradě, s. 35.) Zde není uveden odkaz. Zápis v deskách zemských z roku 1687 se nalézt nepodařilo.

Tyto záznamy závěr umožňují. V 16. a 17. století obec Libuš nebyla a její dnešní katastr byl bez známých obyvatel.

První prokazatelná písemná zmínka

Letopočet 1688 je rokem založení první dochované gruntovní knihy, která přináší nejen konkrétní převody statků a chalup, ale také: „*Dalssi pamieti pro budaucznost*“. Již k 25. srpnu 1685 je na Libuši uveden Pavel Jáma, který ujal chalupu. Podle rekonstrukce držitelů usedlostí se podařilo zjistit, že se jedná o pozdější čp. 6.

„V roce 1700 zdejší duchovní Jan Chrysostom od sv. Emerentiana popsal rozsah své farnosti: v Kunraticích jest 100 duší, v Libuši 48, v zámku a ve dvoře 45...“ Když už jsme u výčtu duší, připomeňme matriky. Ty jsou fakticky dalším důkazem problematické situace tehdejší osady Libuš. Zatímco v Písnicích a v obnovených Paběnicích matriky evidují křest, oddání a pohřeb obyvatel (až později narození a úmrtí) již od nejstarší knihy založené roku 1655, libušští osadníci se objevují až v posledním desetiletí 17. století, a to ve farnosti Zlatník. Poté se na celých 50 let ztrácejí ze známé (či dochované) evidence a objevují se až v polovině století 18. pod farou kunratickou. Ani zde neexistuje jednoduché vysvětlení.

Co přejímá literatura

1900 Ottův slovník naučný – „*Bývalé tvrze se dvorem dobyli (1321) měšťané staroměstští...*“

1908 Místopisný slovník historický – „*Libuš 1321, tvrz zdejší od Staroměstských dobyta.*“

2005 Kniha o Libuši a Písnicích „*První historická zpráva o Libuši je z roku 1321. Hovoří se v ní o libušské tvrzi, kterou dobyli za blíže neurčených okolností Staroměstští, ale nepíše se, zda kolem tvrze existovala nějaká osada. Lze předpokládat, že tu vesnice byla a že tvrz stála daleko dřív než na začátku dvacátých let 14. století.*“

Analýzou textů se lze dopátrat, kdo od koho opisoval, i kdo se ve snaze nechat bílé místo dopustil větší či menší úvahy. Kolem tvrze tak byla ve vyprávěních vytvořena vesnice, a ta už jen tak zmizet z povrchu zemského nemohla. Rok 1688 naopak zůstává neznámý.

Jak to vidí autoři

„[...] historie Libuše u Kunratic není vůbec v pořádku; podnikli jsme důkladnou práci srovnávací a sami

jsme užasli nad výsledkem bohdá nevýratným: západně od Kunratic až na pomezí písnicko-cholupické, modřanské a lhotecké bylo pouze území paběnické – o Libuši ani stopy.“ Jan Barták uvádí již v úvodním slově své publikace z roku 1938 verdikt, ke kterému směřují i naše důsledné interpretace pramenů.

„...Tomu přistupuje i lidová pověst, která nám říká, že někdy – v lidovém podání za 30ti-leté války (což ovšem nemusí odpovídat realitě, mohlo k tomu dojít i podstatně dříve), došlo k naprosté devastaci Libuše, ta musela být následně obnovena a byl jí dán nazpět nejnntnější pozemkový fond. Rovněž tradice místního pojmenování lokality se nevytváří snadno, bývá trvalé a neměnné se. Její zcela nové založení, bez jakékoli předchozí tradice, se nejeví pravděpodobné...“ S kolegou Jaroslavem Melicharem rádi diskutujeme a hledáme nové prameny. Naše rozdílné závěry z nich jsou pro nás přínosné, obvykle se vzájemně korigují a upřesňují.

„Vůbec nejlépe ilustruje nejistotu v přiřazování zpráv k Libuši, Libiši a Libouši porovnání zpráv k letům 1445 a 1485: přestože se v obou zmiňuje Vaněk Baštín (podle J. Úlovce zastával významné funkce při úřadu dvorských desek, v roce 1485 byl jeho vícesudím) a náhodná shoda je vysoce nepravděpodobná, první ze zprávů je vztahován jen k „naší Libuši, druhý, expresivní, velmi zajímavý, i k Libouši na Chomutovsku, vzdálené dokonce 80 km“

Ladislav Svoboda je autorem publikace Hrady, zámky a tvrze, stavebně historického průzkumu, a autorem publikace Dům čp. 1 v Libuši, ke které jsem dodával řadu podkladů.

„...důležitý je kontext vzniku zápisu. Podívejte se do nejnovější edice tzv. Liber vetustissimus od prof. Hany Pátkové a jejich spolupracovníků. ... Zá-

▲ *Stará kolorovaná fotografie z pohlednice ukazuje část Libušské ulice od křižovatky s Dobronickou směrem na jih (k Písnici).*

písy byly písařem do knihy zapsány na dvou různých místech (fol. 5r a 9v). Mikuláš od Věže a další Velflovci se v nich poměrně často vyskytují, což je krásný doklad jejich intenzivní politické a hospodářské aktivity ve městě. Zápisy nejsou datovány, letopočet 1321 lze tedy brát pouze jako orientační.

Osobně se domnívám, že přepis je správný a skutečně může jít o Libuši. V okolí Libuše, Písnice a Cholupic je později doložena řada venkovských statků pražských měšťanů, kteří zde své majetky mohli vlastnit už mnohem dříve.“ Jde o pouhý výňatek aktuální korespondence s PhDr. Martinem Musílkem, Ph.D., který nám jako odborník na sociální a hospodářské dějiny středověkých měst a Prahy doporučil další postupy v bádání.

700 let Libuše

Nemůžeme s jistotou říci, že zápisy v žádném z uvedených případů nepatří naší Libuši. S jistotou neumíme ani potvrdit datování zápisu. Tvrz může být stejně jako pověstná tajná chodba jen důsledkem vyprávění, která naši předci vedli v dobách před internetem, televizí a rozhlasem. Ale i tyto příběhy se staly součástí dějin obce a Libuši přeci vznikla. Ve 20. století byla byla pro vývoz hus známá dokonce i za hranicemi Čech. Není pochyb, že je co slavit. Jen to číslo zůstane – alespoň prozatím – zahaleno v míze minulosti.

Matěj Kadlec (kadlec.m@seznam.cz)